

De Nederlandse rondhoutverwerkende industrie in 1992

Het verbruik van niet-tropisch rondhout daalde in 1992 opnieuw. Er zijn twee hoofdoorzaken: Ten eerste de in Duitsland verplichte terugname van verpakkingen voor hergebruik. Hierdoor stapten handel en industrie over op andere verpakkingsmaterialen. Op de tweede plaats de voortzettende trend in de papiersector om rondhout te vervangen door oud-papier en houtchips. In dit Bos en Hout Bericht de laatste stand van zaken.

Tabel 1. Nederlandse rondhoutbalans (exclusief brandhout) - 1992
(in 1000 m³ met schors)

Import totaal	653	Export totaal	517
w.v. tropisch	123	w.v. tropisch	18
niet tropisch	530	niet-tropisch	499
		Verbruik totaal	1279
		w.v. tropisch	105*
		niet-tropisch	1174
Oogst	1153	Voorraadmutatie totaal	10
		w.v. tropisch	0*
		niet tropisch	10
Beschikbaarheid	1806	Behoefte	1806

* Geschat, de voorraadmutatie van tropisch hout bij de houtverwerken- de industrie is niet bekend.

De standaardisatie in de emballage-industrie neemt toe

Inleiding

De gegevens voor dit samenvattend overzicht komen uit onze schriftelijke BIS-enquête onder de rondhoutverwerkende zagerijen, papier-, karton- en vezelplaatindustrie en impregneerbedrijven¹⁾. De verbruikscijfers betreffen niet-tropisch rondhout. Voor het overzicht beschrijven we eerst het totale Nederlandse rondhoutverbruik (inclusief tropisch rondhout) en daarna het verbruik van niet-tropisch rondhout per sortiment.

Rondhoutbalans

De Nederlandse rondhoutbalans 1992 staat in tabel 1 en geeft een overzicht van de rondhoutmarkt, inclusief tropisch rondhout, maar exclusief brandhout. De rondhoutbalans is opgesteld aan de hand van de CBS-gegevens over de geïmporteerde en geëxporteerde hoeveelheden rondhout. Via de BIS-enquête zijn de verbruik-, inkoop- en voorraadmutatiegegevens berekend. Het verbruik van niet-geïmpregneerde palen en heipalen is geschat. Brandhout is buiten beschouwing gelaten. Het verbruik van niet-tropisch rondhout daalde opnieuw, net als in 1991. Toen was de daling 3%, in 1992 daalde het verbruik zelfs met 11% tot een kleine 1,2 miljoen m³. Ook de import en export van niet-tropisch rondhout daalden: de import met 12% en de export met 4,5%.

De afname van het verbruik is ook niet voorbijgegaan aan de vraag naar rondhout uit het Nederlandse bos. De houtoogst was 1,15 miljoen m³: 4% minder dan in 1991. Deze daling is echter minder groot dan de daling van het verbruik (11%) en van de import niet-tropisch rondhout (12%). Het relatieve aandeel Nederlands hout in de totale hoeveelheid rondhout die de industrie verwerkte in 1992 is dus gestegen. Toch moet nog steeds een groot deel van het in Nederland geogoste hout geëxporteerd worden, omdat de verwerkingscapaciteit hier onvoldoende is. De Duitse en vooral Belgische spaan- en vezelplaatindustrie verwerken dit rondhout.

Herkomst rondhout

In figuur 1 staat de herkomst van rondhout, verbruikt door de Nederlandse houtverwerkende industrie in 1992. Het totale Nederlandse rond-

¹⁾ BIS = Bedrijfs-Informatie-Systeem. De volledige resultaten van deze enquête staan in een afzonderlijk rapport, dat vanaf 1-6-1993 te bestellen is bij de Stichting Bos en Hout, door overmaking van f 75,- op rekeningnummer 486472736 van de ABN/AMRO-bank te Wageningen, onder vermelding van 'BIS 1992'.

houtverbruik was in 1992 bijna 1,2 miljoen m³. Daarvan kwam 60% uit Nederland en 40% uit het buitenland. De import bestond vooral uit zaaghout (51%), palen (29%) en brandhout (14%). Uit figuur 1 blijkt verder dat zaaghout het belangrijkste rondhoutsortiment is uit het Nederlandse bos, gevolgd door vezelhout en palen. Figuur 1 is echter samengesteld op basis van gegevens uit de BIS-enquête. Als ook rekening gehouden wordt met de CBS-gegevens (zie tabel 1), dan komt vezelhout op de eerste plaats en zaaghout op de tweede.

Van het ingekochte rondhout is een geringe hoeveelheid (1%) aan de voorraad toegevoegd. De voorraadverandering is gebaseerd op het verschil tussen inkoop- en verbruikscijfers van de geënquêteerde bedrijven. Netto steeg de voorraad in 1992 met 10.000 m³. Toename van de voorraad trad vooral op bij de zagerijen en de houtverduurzamingsbedrijven.

Zagerijen en fineerbedrijven: dalende vraag

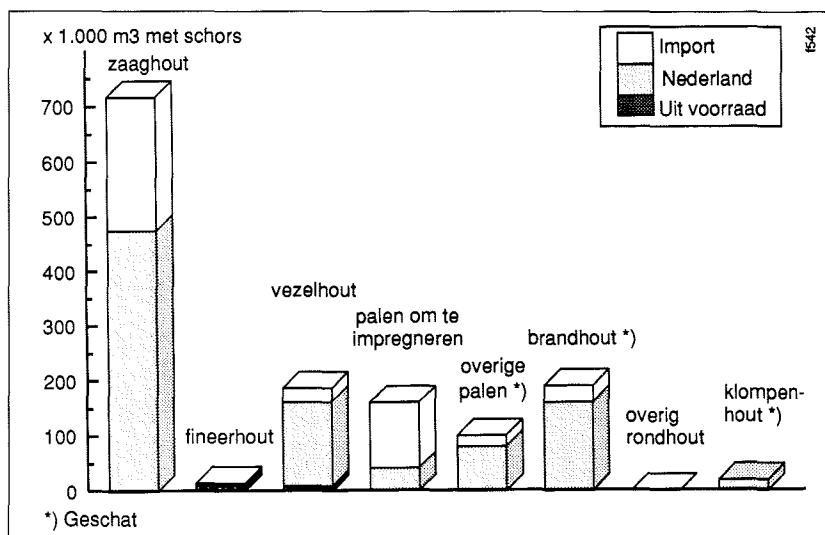
Figuur 2 geeft het jaarlijkse rondhoutverbruik weer van zagerijen en fineerbedrijven. In 1992 verwerkten zij 712.000 m³ rondhout in 1992. Zagerijen nemen hiervan het leeuwedeel voor hun rekening, n.l. 98% (699.000 m³).

Zagerijen en in mindere mate ook fineerbedrijven zijn een belangrijke toeleverancier voor de emballage- en palletindustrie.

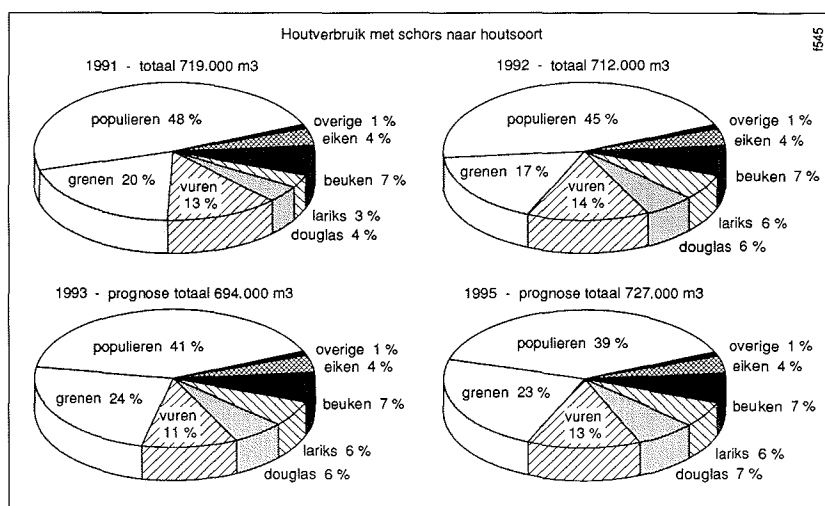
In het produktenpakket van de emballage- en palletindustrie treden de laatste jaren grote veranderingen op. Ook heeft deze industrie momenteel te kampen met een verminderde afzet. Er zijn hiervoor drie afzonderlijke oorzaken te onderscheiden, die elkaar echter wel versterken: de Duitse verpakkingswetgeving; de overschakeling van eenmalig naar meermalig te gebruiken pallets en de verslechterde economische situatie.

Ten eerste de Duitse verpakkingswetgeving: Het vorige Bos en Hout Bericht over de Nederlandse rondhoutverwerking (BHB 1992, nr. 10) verwachtte al een sterke invloed van deze wetgeving op het Nederlandse rondhoutverbruik. Volgens deze wetgeving moeten binnenlandse en buitenlandse handel en industrie alle transportverpakkingen terugnemen voor hergebruik of recycling. Daarom is de Nederlandse groenten- en fruithandel grotendeels overgestapt op kartonnen of kunststof transportverpakkingen. Een voor de kistjesproductie veel gebruikte houtsoort is populieren. Figuur 2 laat zien dat de verwachte daling voor 1992 is uitgekomen (populieren: 8% minder). De zagerijen verwachten tot 1995 nog een verdere daling van de vraag naar populiërhout.

Figuur 1. Herkomst rondhout gebruikt door Nederlandse verwerkers 1992 (exclusief tropisch rondhout)

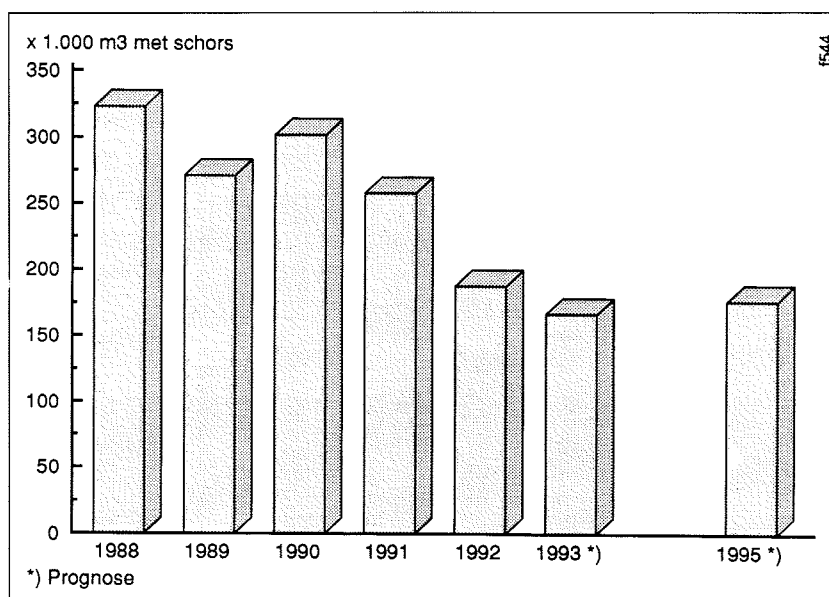
Figuur 2. Ontwikkeling van het rondhoutverbruik van de zagerijen en fineerbedrijven – 1991 t/m 1995

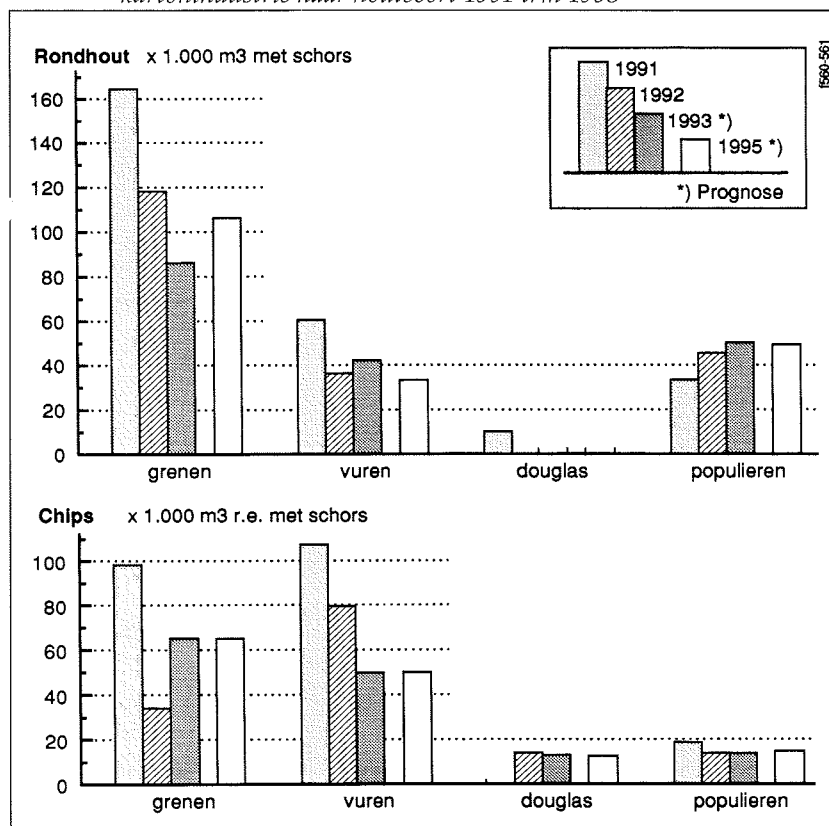
De tweede oorzaak van de dalende vraag naar rondhout is de overstap van transportbedrijven van eenmalig naar meermalig te gebruiken pallets. Deze ontwikkeling is versterkt door de Duitse verpakkingswetgeving. De transportindustrie kan zo'n retoursysteem logistiek alleen efficiënt inrichten bij gestandaardiseerde palletafmetingen. Voorheen produceerde de Nederlandse palletindustrie vooral veel verschillende eenmalige pallets volgens een door 'de klant' gewenste maatvoering. Dit betekende dat elke palletproducent een zeer divers produktenpakket had. Door de standaardisatie van de meermalige pallets zijn palletplanken en -klossen nu alleen nog in enkele afmetingen nodig. De noodzaak om dit hout in het eigen bedrijf te produceren is door deze uitdunning van het produktenpakket

voor de meeste bedrijven vervallen, aangezien voor dit gestandaardiseerde gezaagde hout een externe markt bestaat met veel (buitenlandse) aanbieders. De prijs bepaalt of de produktie van gezaagd hout in eigen beheer nog rendabel is voor de palletbedrijven.

Figuur 3. Rondhoutverbruik van de papier en kartonindustrie 1988 t/m 1995

Figuur 4. Ontwikkeling van het houtverbruik van de papier- en kartonindustrie naar houtsoort 1991 t/m 1995

De afnemende economische groei is de eerste conjuncturele oorzaak voor de afzetproblemen van de Nederlandse zagerijen. Deze verwachten echter dat de inzinking tijdelijk is en de vraag zich in 1995 herstelt. Figuur 2 illustreert dat: Het verbruik ligt in 1995 zelfs weer iets hoger dan in 1991, n.l. ruim 727.000 m³ (1991: 718.000 m³). De tweede conjuncturele oorzaak is de economische recessie in Zweden en Finland. De binnenlandse afzetmarkten van Zweedse en Finse zagerijen staan onder druk door tegenvallende bouwactiviteiten. Dit verlies proberen zij te compenseren door zich nog sterker dan voorheen te richten op de export. Prijsconcurrentie gebruiken ze als wapen voor behoud en veroveren van nieuwe exportmarkten. Dat wapen werd nog krachtiger toen de Zweedse kroon en de Finse mark in 1992 devalueerden ten opzichte van het 'Duitse marken blok'. De import uit Scandinavië steeg in 1992 dan ook met ruim 310.000 m³. Overigens vervangt dit Scandinavisch naaldhout vooral ander geïmporteerd hout, want de totale import is haast gelijk gebleven. Gezien de lage prijzen van het geïmporteerde gezaagde naaldhout was het voor o.a. de emballage- en palletindustrie vaak voordeliger dit hout te gebruiken dan in Nederland gezaagd hout. Dat deze substitutie op aanzienlijke schaal is opgetreden blijkt ook uit de terugval van de verbruikte hoeveelheid grenen (zie figuur 2).

Papier- karton- en vezelplaatindustrie

De Nederlandse papier- karton- en vezelplaatindustrie gebruikt het rondhoutsortiment vezelhout. De papierindustrie is verreweg de belangrijkste afnemer van dit rondhout met een aandeel van 72%. De kartonindustrie neemt 23% voor haar rekening en de vezelplaatindustrie heeft 10.000 m³ grenen en vuren rondhout verwerkt (5%). In vergelijking met 1991 is het verbruik van vezelhout gedaald met ruim 23% tot 198.000 m³. De oorzaak van deze daling is de sinds eind-jaren tachtig sterk veranderende samenstelling van het grondstoffenpakket van de papierindustrie. In het productieproces is in toenemende mate het rondhout als grondstof te vervangen door oud-papier en chips (figuur 3 en 4). Dit substitutieproces heeft het afgelopen jaar nog een extra impuls gekregen door de lage prijs van oud-papier.

Zoals in figuur 4 te zien is, blijft de vraag naar houtchips de komende jaren constant. De rol van het rondhout in de papierproduktie wordt dus in toenemende mate overgenomen door oud-papier. De Nederlandse beseigenaren zullen hierdoor een aanzienlijk deel van hun afzetmarkt verliezen, hoewel de papier- en kartonindustrie beiden een belangrijke afnemer zullen blijven.

Impregneerbedrijven

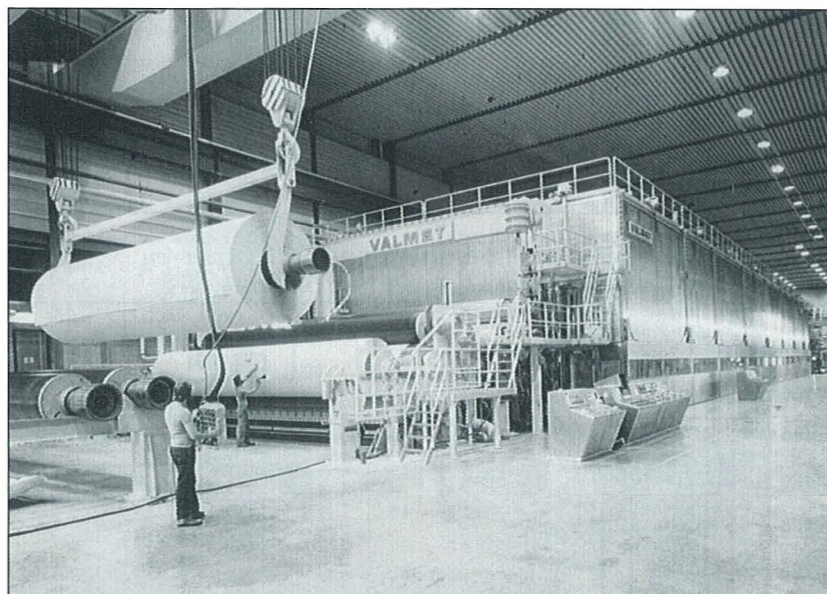
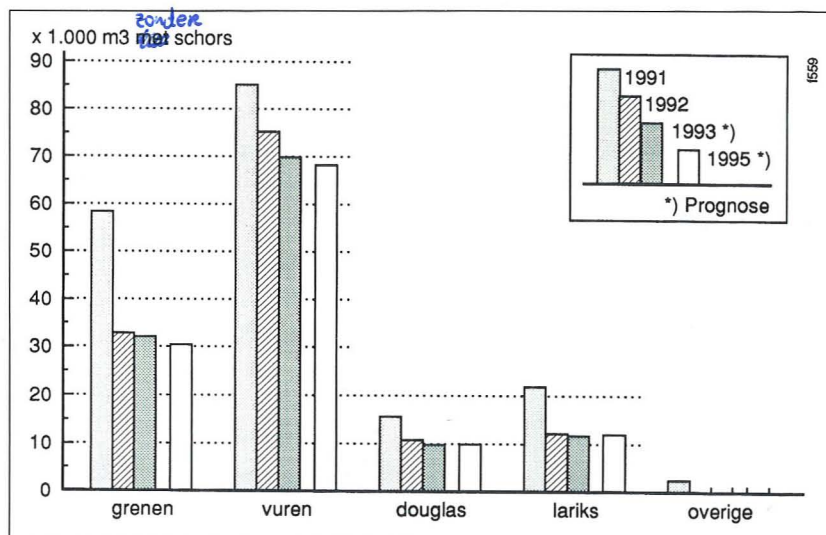
Paalhout bestaat uit heipalen, geïmpregneerde en niet-geïmpregneerde palen. In de BIS-enquête zijn uitsluitend impregneerbedrijven onderzocht. Het verbruik van heipalen en niet-geïmpregneerde palen is bijgeschat. Impregneren gebeurt met bijna 60% van al het paalhout. Het in de verduurzamingsbedrijven verwerkte rondhout is grotendeels uit het buitenland aangevoerd en bestaat voor vrijwel 100% uit naaldhout.

De rondhoutimpregnerende sector wordt de laatste jaren geconfronteerd met nieuwe, strengere milieu-eisen van de overheid. In overleg met het ministerie van VROM is de bedrijfstak overgeschakeld naar meer milieuvriendelijke methoden van verduurzamen. Hierdoor verwachtte de impregneerbedrijven dat aan het gebruik van verduurzaamd hout geen beperkingen opgelegd zouden worden. Tegen deze verwachting in kondigden een aantal waterschappen in 1992 toch een verbod af op het gebruik van verduurzaamd hout. Tegen dit verbod is door de VHN²⁾ een rechtzaak aangespannen. Zolang de rechter geen uitspraak heeft gedaan in deze zaak, is de waterbouwsector terughoudend geweest in het gebruik van verduurzaamd hout. De belangrijkste reden voor de teruglopende afzet van verduurzaamd rondhout was echter het tegenvallende opdrachtevolumen in de grond-, weg- en waterbouw.

Het rondhoutverbruik van de impregneerbedrijven daalde in 1992 dan ook met ruim 50.000 m³ tot 131.000 m³ (zonder schors). Figuur 5 illustreert de verdeling van rondhoutverbruik over de verschillende houtsoorten. Grenen en vuren zijn verreweg de meest geïmpregneerde houtsoorten. Samen vormen zij ruim 80% van het in Nederland geïmpregneerde rondhout.

De samenstelling van de houtsoorten verandert niet de komende jaren. De hoeveelheid zal naar verwachting van de impregneerbedrijven echter nog licht dalen.

Figuur 5. Ontwikkeling van het rondhoutverbruik van de impregneerbedrijven naar houtsoort – 1991 t/m 1995.

De papierindustrie is de belangrijkste afnemer van vezelhout

R. Sikkema
J.A.N. Stolp

© Uit deze publicatie mag niets overgenomen worden zonder schriftelijke toestemming vooraf van de Stichting Bos & Hout.

Stichting Bos en Hout
Bosrandweg 5, Postbus 253
6700 AG Wageningen
Tel. 08370 - 24666

SBH

²⁾ Vereniging van Houtimpregneerbedrijven in Nederland